

עונג שבת (מס' 8)

שבת חמדת ימים

אַלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת אִתָּם. שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָּכֶם קֹדֶשׁ שַׁבָּתוֹן לַה' (ויקהל לה, א-ב)

שני ציוויים : השבת והמשכן

אַלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת אִתָּם. שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָּכֶם קֹדֶשׁ שַׁבָּתוֹן לַה' (ויקהל לה, א-ה)

יש לדקדק מהי ההדגשה שנאמרה בשני ציוויים הללו השבת והמשכן, שהם נעשים בציווי ה' "אֲשֶׁר צִוָּה ה'". ונראה לפרש ע"פ הנאמר במדרש (פקודי סי' נא): שהמשכן היה כפרה לחטא העגל, "יבוא זהב המשכן ויכפר על זהב העגל". והנה בחטא העגל, כתבו הראשונים, שלא היתה כונת בני ישראל לסור מעל ה' יתברך המוציאם מארץ מצרים ח"ו, אלא שכונתם היתה לעשות איזו דמות מוחשית ששם ישרה הקב"ה את שכינתו, כמו שהבטיח להם משה בעלותו אל ההר, וכונתם היתה כשעבדו את העגל, אל השכינה השורה בתוכו. ומבואר בראשונים שחטאם היה, שעבודת הקרבנות ואופן ההכנה להשראת השכינה, הוא דבר שאין האדם יכול לעשותו מצד עצמו בהבנת שכלו, אלא חייב להיות ע"פ צו אלוקי, משום שהוא דבר הנשגב משכל אנושי. גם שביתה בשבת היא דבר שאסור לאדם לעשותו מצד עצמו. לכן אמרו (סנהדרין נח): עכו"ם ששבת חייב מיתה, שנאמר "יום ולילה לא ישבתו", וכתב הרמב"ם (מלכים פ"י ה"י): שכן נח שרצה לעשות מצוה משאר מצוות התורה כדי לקבל שכר, אין מונעים אותו מלעשותה, מלבד השבת. גם בני ישראל שהיה דינם כדין בני נח, היו אסורים לשבות בשבת קודם שנצטוו על כך. על אף שהותרו בשאר מצוות התורה. לכן דוקא בשתי מצוות הללו, המשכן והשבת, כתבה התורה "אֲשֶׁר צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת אִתָּם", ומשום שדוקא אלו מותרות בעשיה רק ע"פ ציווי ה'.

המאור שבתורה בשם "באר יוסף"

השבת היא "אמצעי"

שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָּכֶם קֹדֶשׁ שַׁבָּתוֹן לַה' (ויקהל לה, ב)

כתוב בגמרא (פסחים קו.): "חדא בשבתא, תרי ותלתא בתר שבתא, ארבע וחמשה ומעלי יומא קמי שבתא". דהיינו, ימים ראשון, שני ושלישי, 'לאחר השבת', ואילו ימים רביעי, חמישי וששי קרויים 'לפני שבת'. כתב השל"ה הקדוש: השבת היא "אמצעי", כצורת המנורה אשר שלושה קני מנורה מצדה האחד ושלושה קני מצידה השני, ובאמצע גוף המנורה, והוא האור האמיתי. ויש לדקדק, מדוע כאן נאמר "קודש שבת שבתון לה'", ואילו בפרשת בשלח (לעיל טז, כג) נאמר: "שבתון שבת

בדרך משל, כאשר אומרים על אחד שהוא 'ראש' ישיבה', הכוונה היא שהוא ה'ראש' והמובחר מכל תלמידי הישיבה. וכן כאשר אומרים על אדם שהוא 'אב בית דין', היינו שהוא הגדול והנבחר מכל הדיינים. ולהבדיל, כשמכנים אדם בכינוי 'ראש הגנבים', משמעות הדבר שהוא הגרוע והשפל מכל הגנבים האחרים. והנה בתפילת השבת אנו אומרים: "חמדת הימים אותו קראת" הרי שיום השבת הוא הנבחר והמעולה ביותר משאר ימי החול, אך כדי לדעת אם מדובר בתואר כבוד או חלילה להיפך. תלוי כיצד האדם נוהג בששת ימי המעשה. אם עוסק הוא בתורה וחי חיי תורה ומצוות, אז הכינוי "חמדת הימים" הוא כינוי של כבוד. אך אם חלילה הוא מבטל את זמנו ועוסק במעשים רעים ומידות מגונות, אזי הכינוי של שבת כ"חמדת הימים". הרי זה גנאי וביזיון לשבת. וזהו שרמז הכתוב: "אַלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת אִתָּם שֵׁשֶׁת יָמִים", שאם כל ששת הימים מתנהג כראוי, אז "יום השביעי יהיה קודש", שיתעלה עוד ועוד ויתקדש בקדושת השבת.

טללי אורות "שנים מקרא"

חשיבות הידיעה שפרנסה משמים

שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָּכֶם קֹדֶשׁ שַׁבָּתוֹן לַה' (ויקהל לה, ב)

לכאורה מן הראוי היה לומר שששת ימים תעשה מלאכה ולא תעשה מלאכה, וכי המלאכה נעשית מאליה? ועוד, לשם מה מזכירה התורה את ששת ימי המעשה, הלא עיקר רצונה הוא לצוות על איסור מלאכת שבת? אלא ביאר בספר "אפריון": אדם שאינו מאמין אשר פרנסתו מן השמים וחושב "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה", קשה לו לשבות ביום השבת, דלפי מחשבתו אם ישבות יחסר לו פרנסת היום ההוא, וכדי להסיר קושי זה מדגישה התורה קודם הצווי על שמירת השבת, "שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה", דע לך שבששת הימים אין אתה עושה המלאכה בעצמך אלא כל הברכה במלאכתך הוא מאליה, מאת הבורא ית"ש, דמזונותיו של אדם קצובים לו בר"ה עד ר"ה, ואז יהיה נקל עליו לקיים את המשך הפסוק "וביום השביעי תשבות"

"אוצרות התורה" פרשה ויקהל

הלכה: לכבד את השבת

כתב השו"ע (או"ח סימן רמב ס"א), צריך לזרז עצמו לכבד את השבת ובמ"ב (סק"ב), כתב וטוב לזהר שלא יפחות בשני תבשילין ע"כ. וטעם הדבר ביאר הגר"נ קרלין, שסעודה עם שני תבשילין נחשבת כסעודה חשובה, שהרי מטעם זה אסרו לאכול בערב תשעה באב בסעודה מפסקת שני תבשילין, ולפי זה אפילו ביצה מבושלת או ירק שנאכל כמות שהוא חי ובישלוהו, נחשבים גם הם כתבשיל לענין סעודת שבת, ולפי טעם זה משמע בכל סעודה צריך שני תבשילין, אמנם בזוהר (בראשית), משמע, שצריך שני תבשילין לשתי סעודות, היינו אחד לכל סעודה.

מ"ב דרשו" (סימן רמב מס' 10)

פתגם: מוטב שלום מדומה

שלום, שנעשה רק כלפי חוץ ולא בלב שלם, עדיף ממחלוקת שיסודה אמת. שלום מדומה עדיף ממחלוקת אמיתית
החזקה מלובלין

חקירה: אין עד נעשה דיין

משום שהיא עדות שאי אתה יכול להזימה, או מגזירת הכתוב "ועמדו שני האנשים (עדים) לפני ה' (דיינים)" ולא שיהיו העדים עצמם דיינים. (רא"ש בבא בתרא פ"ח ס' ב קיג, ירושלמי, עדות שא"א להזימה, רשב"ם, גזירת הכתוב)

סיפור: מכיר בטיב בני אדם

קודם שנתפרסם בעולם היה ה"חפץ חיים" עני מרוד שרוי בדחקות, בני העיר ביקשו לתמוך בו, אך הוא סירב לקבל כל תמיכה. מדוע אתה מסרב? שאלה אותו אמו, הלא רעבים אנו ללחם, ומדוע לא תקבל מה שבני אדם רוצים לתת? חייך ה"חפץ חיים" ואמר: מכיר אני בטיבם של בני אדם, הם רוצים לתת לי, רק משום שאיני רוצה לקבל, כיון שאהיה מוכן לקבל, שוב לא ירצו לתת.

ספר "חד וחלק" חלק ב'

שבת שלום!

יוצא לאור לרפואה שלימה של ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, דינה בת מרים, דניאל בן רחל, רפאל יהודה בן מלכה, שמעון בן נוגא, שלמה בן מרים, אליהו בן מרים. לזווג טוב לשלמה בן אסתר. מזל טוב טוב ליום ההולדת של בני אליאב.

יוסף ג'רמון כולל עקס לע בען

לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:

germon73@hotmail.fr

ניתן למצוא את העלון באתר

www.kollel-aixlesbains.fr

קודש לה' "אלא באה התורה ללמדנו שיש להוסיף מחול על הקודש בכניסת השבת וביציאתה, לכן בפרשת בשלח הזכיר 'קודש' לאחר ה'שבת', לרמוז על כך שיש להוסיף מקודש על חול ביציאת השבת, ואילו כאן הזכיר 'קודש' קודם ה'שבת', לרמוז שיש להוסיף מחול על הקודש קודם השבת. אמנם עדיין יש לדקדק, מדוע כאן הקדים 'שבת' ל'שבתון', ואילו בפרשת בשלח הקדים 'שבתון' ל'שבת'? ויש לומר כי "שבתון" רומז לימים שקודם השבת ולימים שלאחר השבת, אשר קרויים על שם השבת ומכונים 'שבתון', היינו 'שבת קטנה' (כמו ה'אישון שבועין שהוא מלשון 'איש' קטן (עיין במהרש"א סוטה ח:)). לכן בהקדימה 'שבתון' ל'שבת', באה התורה לרמוז על ד', ה', ו', שהם קרויים 'לפני השבת', ואילו בהקדימה 'שבת' ל'שבתון', באה לרמוז על ימים א', ב', ג', שהם קרויים 'אחר השבת'.

ספר "שנים מקרא"

בואו ונצא לקראת שבת המלכה: "בואי כלה"

בגמרא (בבא מצ: לב:) איתא: שנים שהיו מהלכים ברשות הרבים, אחד רץ ואחד מהלך, והזיקו זה את זה.... איסי בן יהודה אומר: רץ חייב מפני שהוא משנה, ומודה איסי בערב שבת בין השמשות שהוא פטור, מפני שרץ ברשות, מאי רשות איכא? כדרכי חנינא, דאמר רבי חנינא: בואו ונצא לקראת כלה מלכתא. לכאורה קשה, מהיכן משמע שצריך לרוץ כדי שנאמר שהוא "רץ ברשות"? נראה לפרש אומר ה"בן יהודע", כי הנה יש לדקדק במה שאומר "בואו" שאינו מתיישב היטב, למי הוא אומר "בואו"? הדבר יובן על פי מה שנפסק בשולחן ערוך (או"ח ס' ג), שחסידים הראשונים, כשהיו נכנסים לבית הכסא, היו אומרים, קודם כניסתם: "התכבדו מכובדי קדושים משרתי עליון, שמרוני שמרוני, עזרוני עזרוני, המתינו עד שאכנס ואצא, שכן דרכן של בני אדם", והיו אומרים כן בכל פעם קודם שנכנסו, והוא לשון נטילת רשות מן המלאכים המלוים את האדם, שנאמר: "כי מלאכיו יצוה לך" (תהלים צא, יא). לפי זה מובנים שפיר דברי רבי חנינא: "בואו ונצא", שהיה מדבר עם המלאכים המלוים אותו ולהם אומר "בואו עמי". על כן ממילא שמעינן שהיה רץ ביציאתו, כי אם לא רץ אלא הולך כדרכו, למה אמר להם: "בואו ונצא", והלא הם מלוים אותו, והולכים עמו בכל מקום אשר ילך? אלא ודאי מאחר שהוא רץ, דאז גם המלאכים יהיו רצים עמו, לכן מודיע להם: "בואו ונצא לקראת שבת מלכתא", כלומר: בואו ונצא לצורך מצוה, ולכן אל יקשה בעיניכם על שאני רץ, וגם אתם צריכים לרוץ, כי ריצה זו היא לצורך מצוה, ויש בה מצוה, ואם כן שמע מינה שמצוה לרוץ.

ומתוך האור "שבת קודש"